

Viktig bok om kristne friskoler

Friskolene er hele tida i utvikling, faglig, sosialt og ideologisk, og samfunnet de fungerer innenfor endrer seg med stor hastighet under stadig skiftende regjeringer og rammevilkår.

Kristne Friskolers Forbund (KFF) fylte 25 år i høst. Forbundet gjør en stor og nødvendig innsats for de kristne friskolene i Norge, og det var fullt fortjent da forbundets leder gjennom 25 år, Torgeir Flateby, ble tildelt Friskoleprisen. Den foreliggende boka er utgitt i anledning KFFs 25-årsjubileum, med Flateby som redaktør. Med seg i redaksjonen har han hatt en annen friskoleveteran, Lars Johan Danielsen fra Bergen.

Stabilitet og forutsigbarhet

KFF har utgitt denne typen artikkelsamlinger hvert femte år, og en kunne tenke at behovet for artikler om kristen friskoledrift snart var uttømt. Det ser ikke slik ut, for årets artikler er for det meste både originale og aktuelle. Friskolene er hele tida i utvikling, faglig, sosialt og ideologisk, og samfunnet de fungerer innenfor endrer seg med stor hastighet under stadig skiftende regjeringer og rammevilkår. Dette gjør Flateby rede for i en lengre historisk artikkel om norsk politikk «Fra sentrumsblått

anmeldt / BOK

Torgeir Flateby (red.):
Tydelig kristen skole.
Artikkelsamling ved 25-årsjubileet til
Kristne Friskolers Forbund i 2013
Lunde Forlag 2013
Heftet, 287 sider

til rødgrønt med gule striper». Flateby orienterer med sedvanlig innsikt og grundighet for de politiske rammevilkårene kristne friskoler har arbeidet under på 2000-tallet. I den siste femårsperioden har friskoleforliket («privatskoleforliket») fra 2007 mellom den rødgrønne regjeringen og KrF gitt stabilitet og forutsigbarhet. De gule stripene har vært velkomne.

Tydeliggjøre kristne profil

Siden friskoleforliket legger opp til at friskoler kan godkjennes i hovedsak på grunnlag av religion og alternativ pedagogikk, har vi fått den interessante og spennende situasjonen at de kristne friskolene av den rødgrønne regjeringen ble utfordret til å tydeliggjøre sin kristne profil i læreplaner og fagplaner. Hvis skolene først skal være annerledes, skal de være det med frimodighet, stolthet og stil. Samtidig som dette er utfordrende, gir det skolene en stor frihet til å forme fagene i pakt med sitt verdigrunnlag. Signe Sandsmark gjør rede for dette i en artikkel om «Synliggjøring av skolenes kristne

grunnlag i læreplanen», og Flateby nevner også saken i lederartikkelen om «Tydelig kristen skole».

Samvittighet i klemme

Boka inneholder i alt 34 artikler under 6 hovedoverskrifter, og det vil ikke være mulig å nevne dem alle i et kort bokmelding. Jeg tar med noen som utmerker seg i ei bok uten spesielle dødpunkter:

Under hovedoverskriften «Hvorfor kristne skoler» skriver Lars Johan Danielsen om «Foreldrerett og friskolerett – samvittighet i klemme», der han går inn på den primære og prinsipielle rett foreldrene har til å velge skole for sine barn. Denne er nedfelt i ulike menneskerettighets-erklæringer og –konvensjoner. Danielsen hevder at så lenge den norske Privatskoleloven ikke er en rettighetslov, men bare en lov som har som formål å medvirke til at det kan opprettes og drives private skoler, har vi ingen formell friskolerett og foreldrerett, og samvittigheten, særlig hos foreldre, kan lett komme i klemme.

Idéhistorisk og ideologisk

Kapittel 2 med overskriften «Friskoleretten i historisk og samfunnsmessig perspektiv» byr på

en rekke grundige og interessante artikler av historisk, idéhistorisk og ideologisk karakter, og utgjør et tyngdepunkt i boka. Her vi jeg særlig framheve førstelektor Bjørn Øyvind Fjelds artikkel om «Toleransebegrepet i intoleransens tjeneste?» og nåværende statssekretær Torkil Åmlands artikkel om «Menneskerettigheter og de kristne friskolene». Les og bli opplyst og vis!

Opplysende og til dels festlige

I kapittel 3 om «Ledelse og utvikling i friskoler» deles erfaringer og råd om skoleutvikling og om-dømmebygging. Her dras linjene på en tydelig måte fra det prinsipielle til den praktiske skolehverdagen, noe som gjør at artiklene har overføringsverdi til mange situasjoner og yrkessammenhenger. Kapittel 4 om «Kristen skoleidé i skolen og fagene» har noe av den samme profilen. Her tematiseres hva som i praksis utgjør det kristne innholdet i en kristen friskole. Flere av artiklene er både opplysende, lettlesle og til dels festlige. Mange kunne vært nevnt, men jeg nøyer meg med NLA-rektor Bjarne Kvams artikkel om «Dei kristne skulane sitt diakonale

oppdrag» og Rolf Hauges «Kristendomsfaget i kristne videregående skoler». Mens den siste gir en grundig oversikt over arbeidet som har vært gjort (med støtte fra KFF!) for å utarbeide en egen læreplan for et programfag i kristendoms-kunnskap for de kristne videregående skolene, argumenterer Kvam for nødvendigheten av å ha en diakonal bevissthet i alt skolearbeid og se hver enkelt elev og hans/hennes behov. I dette kapitlet finnes elles velskrevne artikler om samfunnsfagene, norskfaget, litteraturstudiet og matematikken.

Obligatorisk lesning

De to siste hovedkapitlene har fokus på framtida ved innsiktsfulle artikler av tilsynsmann i DELK (Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn) og tidligere generalsekretær (i flere organisasjoner) Anfin Skaaheim, og hilsener fra KFFs søsterorganisasjoner i Danmark og Sverige. Boka har også en oversikt over alle medlemsskolene i jubileumsåret.

Boka bør være obligatorisk lesning for alle ansatte ved kristne friskoler og andre med interesse for tematikken, og den burde legges i hendene på alle våre politikere, både på lands-, fylkes- og kommuneplan.

Bård Hauge

